

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

**Методичні вказівки для проведення практичних занять
з дисципліни
«ОЦІНКА В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ»
для студентів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»**

Львів - 2023

Розробник: к.е.н., доц. кафедри обліку і аудиту Москаль Наталія Володимирівна

Схвалено на засіданні кафедри обліку і аудиту
Протокол № 1 від 31 серпня 2023 року

Москаль Н. В. Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Львів, 2023, 17 с.

© Москаль Н.В., 2023 рік

© ЛНУ ім. І. Франка, 2023 рік

ЗМІСТ

Вступ	4
Плани практичних занять	4
Практичні завдання	5
Перелік питань для самостійного опрацювання теоретичних матеріалів	12
Індивідуальні завдання	15
Рекомендована література	16

ВСТУП

Мета. Метою вивчення дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку» є набуття студентами теоретичних знань щодо порядку здійснення оцінки об'єктів обліку, формування умінь і навичок оцінювання різноманітних об'єктів обліку на підприємствах.

Оцінка в бухгалтерському обліку є одним з основних його елементів, який дає змогу отримати узагальнене уявлення про майновий стан та результати діяльності підприємства. Саме оцінка має забезпечити обґрунтоване грошове вираження відносної корисності активів і відповідне ринкове позиціонування господарюючих суб'єктів. Вимірювання вартості об'єктів обліку створює передумови для порівняння, групування, узагальнення та аналізу різноманітних показників, що характеризують функціонування суб'єктів господарювання у часовому вимірі.

Завдання. Завданнями дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку» є вивчення: ролі і значення оцінки в сучасних економічних умовах, принципів, критеріїв та методики оцінки господарських засобів і джерел їх формування відповідно до основних класифікаційних груп та умов проведення оцінки, процесу визначення вартості об'єктів обліку у контексті сучасних нормативних вимог законодавства України та Міжнародних стандартів обліку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- підходи, що надають можливість на основі типових методик і діючої нормативно-правової бази оцінювати вартість об'єктів обліку;
- технології обробки економічних даних, структуру інформаційної системи та технології обліку, критерії оцінки бізнес-процесів при вирішенні облікових задач.

вміти:

- виконувати функції збору, реєстрації та узагальнення інформації про об'єкти обліку;
- знаходити і застосовувати інформацію для здійснення оцінки об'єктів обліку господарської діяльності підприємства.

Плани практичних занять

Тема 1. Загальні засади вартісного вимірювання у бухгалтерському обліку

- 1.1. Поняття оцінки в бухгалтерському обліку
- 1.2. Класифікація об'єктів оцінки
- 1.3. Види оцінок та порядок їхнього застосування

Тема 2. Оцінка запасів у бухгалтерському обліку

- 2.1. Класифікація запасів для цілей оцінки
- 2.2. Оцінка запасів при надходженні на підприємство
- 2.3. Оцінка запасів на дату балансу
- 2.4. Оцінка запасів при їх використанні та вибутті

Тема 3. Оцінка основних засобів у бухгалтерському обліку

- 3.1. Класифікація основних засобів для цілей оцінки
- 3.2. Оцінка основних засобів при надходженні на підприємство
- 3.3. Розрахунок амортизації основних засобів
- 3.4. Переоцінка основних засобів на дату балансу
- 3.5. Зміна вартості основних засобів після капітального ремонту та модернізації

Тема 4. Оцінка поточної дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку

- 4.1. Класифікація поточної дебіторської заборгованості для цілей оцінки
- 4.2. Оцінка дебіторської заборгованості при її визнанні
- 4.3. Порядок розрахунку резерву сумнівних боргів

Тема 5. Оцінка довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості

5.1. Класифікація довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості для цілей оцінки

5.2. Оцінка довгострокової заборгованості на яку нараховуються відсотки

5.3. Оцінка довгострокової заборгованості на яку не нараховуються відсотки

Тема 6. Оцінка резервів у бухгалтерському обліку

6.1. Класифікація резервів підприємства

6.2. Порядок розрахунку резерву виплат відпусток

6.3. Порядок розрахунку резерву гарантійних зобов'язань

Тема 7. Оцінка впливу змін валютних курсів

7.1. Класифікація рахунків (статей балансу) в іноземній валюті для цілей оцінки

7.2. Порядок розрахунку курсових різниць

7.3. Оцінка рахунків (статей балансу) на дату балансу та на дату здійснення операцій

Тема 8. Оцінка фінансової звітності, фінансового стану та результатів діяльності підприємства

8.1. Класифікація фінансової звітності суб'єктів господарювання

8.2. Оцінка балансу (звіту про фінансовий стан)

8.3. Оцінка звіту про фінансові результати

8.4. Оцінка інших форм фінансових звітів підприємства

Практичні завдання

Практичне заняття 1.

Завдання 1. До кожного виду оцінок укажіть умови, за яких їх застосовують, та по три приклади об'єктів, до яких їх застосовують. Види оцінок: економічні, юридичні, статистичні, експертні, страхові.

Завдання 2. До кожного твердження вкажіть вимогу до оцінки, якій воно відповідає. Вимоги до оцінки: реальність, доречність, своєчасність, єдність, обачність, адекватність, цілеспрямованість. Твердження:

Усі фактично наявні на підприємстві об'єкти підлягають оцінці.

Оцінку об'єктів переглядають за суттєвих змін їх вартості.

Балансова вартість об'єктів відповідає їх ринковій вартості.

Оцінку об'єктів проводять з точністю до копійок.

Виявлені в результаті інвентаризації недостачі об'єктів списують на витрати.

Подібні об'єкти оцінюють однаковими методами.

Перегляд методів оцінки проводять щокварталу.

Вибір методу оцінки відповідно до цілей підприємства.

Вибір методу оцінки відповідно до призначення об'єкта.

Оцінку об'єктів проводять систематично.

Вартість об'єктів за їх оцінки різними методами відрізняється.

Завдання 3. Щодо кожного об'єкта обліку визначте, до якої групи він належить: 1) монетарні, немонетарні; 2) матеріальні, нематеріальні, фінансові; 3) оборотні, необоротні; 4) ліквідні, неліквідні. Об'єкти обліку: комп'ютер бухгалтера, отриманий вексель, матеріали для виробництва, кошти на рахунку, аванс, виданий постачальнику, малоцінні та швидкозношувані предмети, авторське право, готова продукція, брак у виробництві, довгострокові фінансові інвестиції, гудвіл, відстрочені податкові активи, знос основних засобів, капітальне будівництво, розрахунки з покупцями, готівка, приміщення офісу, будівельні матеріали, напівфабрикати.

Завдання 4. Щодо кожного об'єкта вкажіть, до якого виду активів він може належати та за яких умов. Об'єкти: комп'ютер, пачка паперу А4, автомобіль, спецодяг, запчастини, акції іншого підприємства, будівля, степлер, бланки документів, аванс на відрядження, стілець, калькулятор, цукор, вода, сейф, папки для документів, торгова марка, будівельні матеріали, бензин.

Завдання 5. Для відділу збуту придбали принтер, ціна – 2 000 грн, витрати на доставку – 100 грн. Принтер активно використовують. Визначте вартість принтера на початок експлуатації, вартість після року експлуатації, після двох років.

Завдання 6. Для офісу придбали меблі: шість столів по 2000 грн за один; вісім стільців по 1000 грн за один, три шафи по 3000 грн за одну. Вартість доставки – 3000 грн. Меблі придбано у розібраному вигляді, за збір меблів працівнику виплачено зарплату 600 грн. Визначте вартість одного стільця, стола і шафи. Для оцінки застосуйте три різні підходи.

Завдання 7. Протягом місяця придбано для продажу: десять пачок паперу по 90 грн; чотири пачки паперу по 95 грн; дві пачки паперу по 105 грн. На кінець місяця на складі було 16 однакових пачок паперу. Наступного місяця покупець замовив сім пачок паперу. Потрібно визначити вартість замовленого паперу. Для оцінки застосуйте три різні підходи.

Завдання 8. Підприємство планує у наступному місяці виготовити та реалізувати 100 одиниць продукції загальною собівартістю 60000 грн (змінні витрати 40000, постійні – 20000). Запланована націнка – 30 %. Адміністративні витрати є постійними та становлять 5000. Податок на прибуток – 18 %. Потрібно визначити чистий прибуток, спрогнозувати, за якого обсягу виробництва і реалізації чистий прибуток становитиме 20000, за якого – 3000.

Завдання 9. Для виробництва десяти стільців витрачено матеріалів на суму 2000 грн; зарплата виробничих працівників – 5000 грн (єдиний внесок – 22 %); амортизація виробничого обладнання – 1000 грн. Для виробництва десяти столів витрачено матеріалів на суму 4000 грн; зарплата виробничих працівників – 6000 грн, (єдиний внесок – 22 %); амортизація виробничого обладнання – 3000 грн. Загальновиробничі витрати для стільців та столів становлять 9000 грн (розподіляють пропорційно до зарплати). Адміністративні витрати становлять 3500 грн, витрати на збут – 2200 грн. Реалізовано вісім стільців за ціною 2400 грн за одиницю та дев'ять столів за ціною 3000 грн.

Визначте дохід від реалізації, собівартість реалізованої продукції, прибуток. Опишіть операції за допомогою бухгалтерських проведення.

Практичне заняття 2.

Завдання 1. Визначити первісну вартість виробничих запасів загалом та первісну вартість одиниці виробничих запасів. Вартість придбання 400 шт. деталей, призначених для виробництва продукції, 9 000 грн, у тім числі ПДВ. Вартість доставки цих деталей 600 грн, у тім числі ПДВ. Розвантаження та складання запасів виконував працівник підприємства, за це йому нараховано зарплату 500 грн, на цю зарплату нараховано ЄСВ 22 %. Менеджеру, який займався постачанням деталей – узгодженням ціни, оформленням документів, оплатою, нараховано за це зарплату 300 грн, на цю зарплату нараховано ЄСВ 22 %. Для своєчасних розрахунків з постачальником підприємство скористалося кредитними коштами, витрати на відсотки за кредитними коштами становили 80 грн.

Завдання 2. Вартість залишку запасів на початок місяця 800 грн, протягом місяця придбано запасів на суму 15 200 грн та списано запасів вартістю 12 000 грн. Залишок транспортно-заготівельних витрат на початок місяця становив 100 грн, протягом місяця транспортно-

заготівельні витрати становили 700 грн. Визначити середній відсоток транспортно-заготівельних витрат, фактичну собівартість списаних запасів та залишку запасів на кінець місяця.

Завдання 3. Визначити за методом ідентифікованої собівартості вартість залишку матеріалів та собівартість витрачених протягом місяця матеріалів, якщо залишок на початок місяця: 200 кг за ціною 28 грн, надійшло: 300 кг за ціною 29 грн, 800 кг за ціною 30 грн; витрачено: 200 кг за ціною 28 грн, 200 кг за ціною 29 грн, 300 кг за ціною 30 грн

Завдання 4. Визначити собівартість вибуття та вартість залишку матеріалів на кінець місяця за допомогою методів: 1) ФІФО; 2) середньозваженої собівартості (місячної та за кожною операцією). Дані про залишок на початок місяця, надходження та вибуття матеріалів зображено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Операції із запасами підприємства, що відбулись протягом місяця

Показник	Дата	Кількість одиниць, шт.	Ціна за одиницю, грн	Вартість, грн
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Залишок	01.01	200	90	18 000
Придбано	03.01	400	100	40 000
Придбано	06.01	600	110	66 000
Придбано	07.01	300	130	39 000
Придбано	15.01	700	150	105 000
Придбано	22.01	500	160	80 000
Придбано	29.01	100	180	18 000
Разом (придбано)		2 600	—	348 000
Вибуло	03.01	500	—	—
Вибуло	08.01	400	—	—
Вибуло	18.01	300	—	—
Вибуло	25.01	1 200	—	—
Вибуло	27.01	100	—	—
Разом (вибуло)		2 500	—	—
Залишок	31.01	300	—	—

Завдання 5. Підприємство «Розквіт» обміняло папір (балансова вартість 500 грн, справедлива – 400 грн) на папки у підприємства «Перевал» (балансова вартість 600 грн, справедлива – 500 грн). Підприємство «Розквіт» доплатило підприємству «Перевал» 100 грн. Визначити первісну вартість отриманих в результаті обміну запасів для кожного підприємства. Відобразити господарські операції за допомогою бухгалтерських проведення.

Практичне заняття 3.

Завдання 1. Визначити первісну вартість основного засобу. Підприємство буде склад підрядним способом. Витрати на проектно-кошторисну документацію – 12 000 грн (у тім числі ПДВ). Вартість будівельних робіт, виконаних підрядником згідно з актом – 840 000 грн (у тім числі ПДВ). Вартість придбаних будівельних матеріалів, використаних для будівництва – 300 000 грн (у тім числі ПДВ).

Завдання 2. Визначити первісну вартість основного засобу. Підприємство буде цех господарським способом. Витрати на проектно-кошторисну документацію 18000 грн (у тім числі ПДВ). Вартість придбаного обладнання для будівництва 168000 грн (у тім числі ПДВ). Вартість

придбаних будівельних матеріалів, використаних для будівництва – 30000 грн (у тім числі ПДВ). Вартість МШП, використаних у будівництві – 8400 грн (у тім числі ПДВ). Оплата праці будівельників становить 150 000 грн. Відрахування на соціальне страхування ЄСВ –22 % грн. Амортизація устаткування, яке використовували під час будівництва – 20000 грн.

Завдання 3. Первісна вартість основного засобу – 80 000 грн. Очікуваний термін служби – 5 років. Ліквідаційна вартість у вигляді матеріалів – 4 000 грн. Нарахувати амортизацію за: прямолінійним методом; методом зменшення залишкової вартості; методом прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивним методом; виробничим методом (плановий випуск продукції – 17 000 одиниць: за перший рік випуск продукції становитиме 2 000; за другий – 3 000; за третій – 3 000; за четвертий – 4 000; за п'ятий – 5 000 од.).

Завдання 4. Підприємство придбало навантажувач первісною вартістю 800000грн, термін експлуатації – 5 років, ліквідаційна вартість – 40 000 грн. Керівник та бухгалтер планують податкове навантаження на рік та ухвалюють рішення про вибір методу амортизації навантажувача. Розглядають як альтернативні метод прискореного зменшення залишкової вартості та прямолінійний метод. Розрахуйте амортизацію навантажувача за перший рік експлуатації за цими методами. Яку суму податку на прибуток (ставка 18 %) вдасться зекономити, якщо застосувати метод прискореного зменшення залишкової вартості?

Завдання 5. Вартість об'єкта основних засобів, що амортизується, становить 15 000 грн, термін використання – 5 років. Протягом перших двох років експлуатації об'єкт амортизувався за методом прискореного зменшення залишкової вартості. У зв'язку зі зміною умов використання об'єкта, отримання від нього економічних вигод, було визнано за необхідне змінити метод амортизації – перейти до прямолінійного методу. Нарахувати амортизацію за усі 5 років із урахуванням зміни методу.

Завдання 6. Визначити суму переоцінки для основних засобів, відображених у таблиці.

Об'єкт основних засобів	Залишкова вартість	Ринкова вартість
А	115 000	132 000
Б	142 000	115 000
В	133 000	146 000
Г	168 000	142 000

Завдання 7. Вартість устаткування – 300 000 грн. Термін використання – 10 років. Метод амортизації – прямолінійний. Ліквідаційна вартість дорівнює нулю. Після першого року експлуатації справедлива вартість устаткування становила 350000 грн. Провести переоцінку. Визначити суми залишкової вартості, зносу та первісної вартості після переоцінки. Нарахувати амортизацію за другий рік.

Завдання 8. Первісна вартість виробничого устаткування – 150 000 грн, термін використання – 10 років, амортизацію нараховують прямолінійним методом. Через 2 роки експлуатації справедлива вартість устаткування становить 70 000 грн. Виконати уцінку – переоцінити первісну вартість та суму накопиченого зносу.

Практичне заняття 4.

Завдання 1. Розрахувати резерв сумнівних боргів на 31.12 поточного року за методами: абсолютної суми сумнівної заборгованості шляхом аналізу ймовірності погашення кожної суми дебіторської заборгованості та шляхом аналізу давності кожної суми дебіторської заборгованості.

Дебітор	Сума, тис. грн	Дата виникнення	Інформація про дебітора
1	12	01.12.23	немає негативної інформації
2	30	15.10.23	постійно порушує графіки платежів
3	15	20.01.23	немає негативної інформації
4	48	15.05.22	процедура банкрутства
5	100	12.09.22	постійно порушує графіки платежів
6	60	18.12.22	немає негативної інформації
7	12	11.11.23	немає негативної інформації
8	18	10.11.20	не відповідає на звернення
9	4	17.09.23	процедура банкрутства
10	25	13.11.23	немає негативної інформації
11	46	02.10.23	постійно порушує графіки платежів
12	114	05.12.23	немає негативної інформації
13	230	28.11.23	немає негативної інформації
14	55	16.06.21	не відповідає на звернення
15	6	12.12.21	немає негативної інформації
16	10	30.09.20	процедура банкрутства
17	3	08.11.21	немає негативної інформації
18	28	15.01.22	не відповідає на звернення
19	34	01.11.23	немає негативної інформації
20	31	10.10.23	постійно порушує графіки платежів

Завдання 2. Протягом 2023 р. підприємство отримало чистий дохід від реалізації продукції на умовах післяплати у сумі 150 000,00 грн. Залишок резерву сумнівних боргів станом на 01.01.2023 р. – 1 300,00 грн. Під час складання звітності за 2023 рік підприємство обчислює резерв станом на 31.12.2023 р. Для визначення коефіцієнта сумнівності береться інформація за попередні п'ять років. Розрахувати резерв сумнівних боргів за методом визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході.

Рік	Чистий дохід	Безнадійна заборгованість
2018	850 000	14 000
2019	930 000	17 000
2020	1 150 000	9 500
2021	790 000	8 400
2022	1 280 000	6 100

Завдання 3. Розрахувати резерв сумнівних боргів на 31.12.2023 за методами:

- класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення;
- за середньою питомою вагою списаної дебіторської заборгованості.

Вихідні дані: дебіторська заборгованість підприємства на 31.12.2023 р. становить 1 130 000 грн, у тім числі: перша група – 900 000 грн; друга – 150 000 грн; третя – 80 000 грн. Залишок резерву сумнівних боргів станом на 31.12.23 р. – 860 грн.

Період	Безнадійна заборгованість			Дебіторська заборгованість		
	Група 1	Група 2	Група 3	Група 1	Група 2	Група 3
2017	200	800	2 130	36 000	24 500	24 750
2018	340	400	700	20 000	44 300	18 600
2019	890	500	0	50 000	39 600	11 570
2020	240	0	770	8 500	14 700	18 500
2021	560	650	0	15 500	9 800	9 580
2022	320	850	1 400	25 000	14 300	10 400

Практичне заняття 5.

Завдання 1. Підприємство 01.01.2022 р. отримало поворотну грошову допомогу від іншого підприємства у сумі 500 000 грн на 3 роки, яку потрібно повернути наприкінці строку користування. Підприємство звітує раз у рік. Прийнято рішення про застосування для дисконтування відсоткової ставки 15 %. Провести дисконтування довгострокової заборгованості за увесь період до погашення.

Завдання 2. Підприємство 01.04.2022 р. видало безвідсоткову позику своєму працівнику у сумі 800 000 грн на 2 роки, яку потрібно повернути наприкінці строку користування. Підприємство звітує поквартально. Прийнято рішення про застосування для дисконтування відсоткової ставки 10 %. Провести дисконтування довгострокової заборгованості за увесь період до погашення.

Завдання 3. Підприємство 01.10.2022 р. отримало безвідсотковий кредит від нерезидента в іноземній валюті у сумі 100 000 євро на 4 роки, яку потрібно повернути однаковими частинами 01.10.2023, 01.10.2024, 01.10.2025, 01.10.2026. Підприємство звітує раз у рік. Прийнято рішення про застосування для дисконтування відсоткової ставки 8 %. Провести дисконтування довгострокової заборгованості за увесь період до погашення.

Завдання 4. Підприємство 3 січня 2023 р. придбало облігації номінальною вартістю 42 000 грн за 39 000 грн, тобто дисконт становив 3 000 грн. Фіксована ставка відсотка за облігацією – 10 % річних. Погашення облігації через 5 років. Виплата відсотків відбувається щорічно в кінці року. Потрібно провести амортизацію дисконту за методом ефективної ставки відсотка у таблиці:

Дата	Номінальна сума відсотка	Сума відсотка за ефективною ставкою	Сума амортизації дисконту	Амортизована собівартість інвестиції
------	--------------------------	-------------------------------------	---------------------------	--------------------------------------

Завдання 5. Підприємство 3 січня 2023 р. придбало облігації номінальною вартістю 48 000 грн за 50 000 грн, тобто премія становила 2 000 грн. Фіксована ставка відсотка за облігацією – 10 % річних. Погашення облігації через 5 років. Виплата відсотків відбувається щорічно в кінці року. Потрібно провести амортизацію премії за методом ефективної ставки відсотка.

Практичне заняття 6.

Завдання 1. Численність працівників підприємства – 40 осіб. Плановий фонд оплати праці за місяць відповідно до штатного розпису – 450 000 грн. Планова середня тривалість відпустки на 2022 рік – 24 дні. За січень 2022 р. було нараховано зарплату – 410 000,00 грн. Визначити коефіцієнт резервування. Нарахувати резерв на відпустки за січень 2022 р.

Завдання 2. Численність працівників збуту – 9 осіб, з них – 1 особа з інвалідністю. Плановий фонд оплати праці за місяць відповідно до штатного розпису – 90 000 грн, працівника з інвалідністю – 10 000. Планова середня тривалість відпустки на 2022 рік – 26 днів. За лютий 2022 р. було нараховано зарплату: працівникові з інвалідністю – 11 000 грн, іншим працівникам – 80 000 грн. Визначити коефіцієнт резервування. Нарахувати резерв на відпустки за лютий 2022 р.

Завдання 3. Коефіцієнт резервування для підприємства на 2022 рік розрахований у розмірі 0,09 (9 %), коефіцієнт ЄСВ – 1,22. За березень 2022 р. нараховано зарплату (грн): директору – 20 000; бухгалтеру – 17 000; виробничому робітнику – 16 000; допоміжному робітнику – 13 000; обслуговуючому робітнику – 11 000; водію директора – 15 000; секретарю – 12 000; менеджеру збуту – 15 000; менеджеру постачання – 14 000; продавцю – 15 000; касиру – 16 000; прибиральнику – 8 000; охоронцю – 9 000. Нарахувати резерв на відпустку за видами витрат.

Завдання 4. За підсумками року в січні наступного року працівникам підприємства виплачують премію у розмірі однієї місячної зарплати. Якщо підприємство отримує запланований прибуток, то премію збільшують на 50 %. Підприємство прийняло рішення протягом року створювати резерв на виплату премії. Місячний фонд оплати праці становить 125 000. Фактично нараховано зарплату працівникам: за січень – 120 000; за лютий – 130 000; за березень – 135 000. Нарахувати резерв за січень, лютий, березень.

Завдання 5. Підприємство почало випуск нової продукції. Згідно з оцінкою фахівців підприємства очікувані витрати на сервісне обслуговування становитимуть 1 %, гарантійний ремонт – 2 %, гарантійну заміну – 4 % від суми доходу від реалізації. Підприємство нараховує резерв щоквартально. Сума доходу за 1 квартал – 100 000 грн. Нарахувати резерв за 1 квартал.

Завдання 6. Підприємство виробляє фільтри. Підприємство має зобов'язання протягом одного року безкоштовно проводити гарантійні ремонти або заміну фільтрів у разі виявлення виробничого дефекту. Обліковою політикою підприємства передбачено, що гарантійне забезпечення формується щомісяця шляхом множення доходу від реалізації продукції на відсоток резервування, визначений на звітний рік. Відсоток резервування визначають на підставі інформації про обсяги реалізації продукції, суми витрат на гарантійні ремонти і заміни за останні 4 квартали: 1 квартал 2021 р. – дохід – 100 000, витрати по гарантії – 5 000; 2 квартал – дохід – 200 000, витрати по гарантії – 8 000; 3 квартал – дохід – 150 000, витрати по гарантії – 10 000; 4 квартал – дохід – 100 000, витрати по гарантії – 6 000 грн. Дохід від реалізації фільтрів за січень 2022 р. становив 90 000 грн, за лютий – 120 000 грн. Визначити відсоток резервування, нарахувати резерв за січень та лютий 2022 р.

Завдання 7. Підприємство надає покупцям гарантію на три роки на придбану техніку. За гарантійними зобов'язаннями підприємство зобов'язується виправити виробничі недоліки, а якщо це неможливо – зробити гарантійну заміну. За попередніми даними витрати на гарантійний ремонт та гарантійні заміни становлять близько 2 % від суми продажів за перший рік експлуатації, 4 % – від суми продажів за другий рік та 6 % – за третій рік. Сума доходів від реалізації за 2019 рік становила 20 млн грн; за 2020 – 30 млн грн; за 2021 – 40 млн грн. Потрібно розрахувати суму забезпечення на гарантійний ремонт та гарантійні заміни на 2022 рік станом на 31.12.2021 р. Залишок невикористаного забезпечення на гарантійний ремонт і гарантійні заміни становив 500 тис. грн.

Завдання 8. Власник підприємства прийняв рішення про закриття структурного підрозділу – магазину. Рішення прийняте згідно з протоколом 12.04.2021 р., рішення повідомлене працівникам цього магазину 15.07.2021 р. Продаж майна магазину був запланований через аукціон, оголошення на проведення аукціону подано 01.10.2021 р. Договір про продаж майна підписаний 10.01.2022 р. Підприємство подає квартальну звітність. На яку звітну дату підприємство має право вперше створити забезпечення на реструктуризацію?

Завдання 9. Підприємство планує реструктуризацію. Планують провести такі витрати:

- втрати від знецінення основних засобів – 100 000 грн;
- вихідна допомога звільненим працівникам – 200 000 грн;
- зарплата працівникам, нарахована за роботу до звільнення – 300 000 грн;
- витрати, пов'язані з продажем майна – 20 000 грн;
- дохід від продажу майна – 50 000 грн;
- фінансові санкції від постачальників за припинення постачання – 100 000 грн.

На які витрати підприємство має право створити резерв на реструктуризацію? Визначте суму резерву.

Завдання 10. Підприємство уклало договір оренди обладнання строком на три роки. Після закінчення одного року дії договору у зв'язку зі зменшенням обсягу діяльності підприємство надалі не планує використовувати орендоване обладнання. Місячна орендна плата – 10 000 грн. Неустойка за дострокове розірвання договору становить 50 % орендної плати за період до закінчення дії договору оренди. Підприємство має пропозицію здати обладнання в суборенду за 4 000 грн у місяць.

Нарахувати резерв на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів.

Завдання 11. Підприємство уклало договір про надання послуг за фіксованою ціною строком на два роки. Після закінчення 10-ти місяців дії договору у зв'язку зі стрімким зростанням цін собівартість надання послуг зросла і договір став збитковим.

Дохід від надання послуг становить 50 000 грн на місяць. Собівартість послуг – 55 000 грн. Неустойка за дострокове розірвання договору – 200 000 грн. Нарахувати резерв на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів.

Перелік питань для самостійного опрацювання теоретичних матеріалів

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу при якій заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку»:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни;
- підготовка до модулів та інших форм поточного контролю;
- систематизація вивченого матеріалу дисципліни перед написанням модулів;
- пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни;
- контрольна перевірка студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики.

Перелік питань для самостійного опрацювання теоретичних матеріалів:

Тема 1. Загальні засади вартісного вимірювання у бухгалтерському обліку

Дайте визначення поняття оцінка.

Наведіть приклад натуральних, трудових, грошових вимірників.

У чому суть принципу бухгалтерського обліку «безперервність»?

Що впливає на зміну оцінки?

Назвіть вимоги до оцінки.

Що означає реальність оцінки?

Що означає доречність оцінки?

Що означає своєчасність оцінки?

Що означає єдність оцінки?

Що означає обачність оцінки?

Що означає адекватність оцінки?

Що означає цілеспрямованість оцінки?

На які дати необхідно здійснювати оцінку об'єктів обліку?

Дайте визначення поняття технологія оцінки.

Як та для чого застосовують економічні оцінки?

Як та для чого застосовують юридичні оцінки?

Як та для чого застосовують статистичні оцінки?
 Як та для чого застосовують експертні оцінки?
 Дайте визначення поняття історична собівартість.
 Дайте визначення поняття поточна собівартість.
 Дайте визначення поняття вартість реалізації.
 Дайте визначення поняття теперішня вартість.
 Дайте визначення поняття балансова вартість.
 Дайте визначення поняття ліквідаційна вартість.
 Дайте визначення поняття первісна вартість.
 Дайте визначення поняття ринкова вартість.
 Дайте визначення поняття справедлива вартість.
 Дайте визначення поняття чиста вартість реалізації.
 Дайте визначення поняття активи.
 Дайте визначення поняття витрати.
 Дайте визначення поняття власний капітал.
 Дайте визначення поняття доходи.
 Дайте визначення поняття забезпечення.
 Дайте визначення поняття зобов'язання.
 Дайте визначення поняття інвестиційна діяльність.
 Дайте визначення поняття нематеріальний актив.
 Дайте визначення поняття монетарні активи.
 Дайте визначення поняття немонетарні активи.
 Дайте визначення поняття необоротні активи.
 Дайте визначення поняття оборотні активи.
 Дайте визначення поняття операційна діяльність.
 Дайте визначення поняття фінансова діяльність.

Тема 2. Оцінка запасів у бухгалтерському обліку

Яким П(С)БО регулюється порядок оцінки запасів?
 Які є умови визнання запасів активом?
 Дайте визначення поняття виробничі запаси.
 Дайте визначення поняття малоцінні та швидкозношувані предмети.
 Дайте визначення поняття виробництво.
 Дайте визначення поняття напівфабрикати.
 Дайте визначення поняття готова продукція.
 Дайте визначення поняття товари.
 Дайте визначення поняття брак у виробництві.
 Які витрати включаються до первісної вартості придбаних запасів?
 Як визначають первісну вартість виготовлених на підприємстві запасів?
 Як визначають первісну вартість запасів, внесених до статутного капіталу?
 Як визначають первісну вартість безоплатно одержаних запасів?
 Як визначають первісну вартість запасів, одержаних в обмін на подібні запаси?
 Як визначають первісну вартість запасів, одержаних в обмін на неподібні запаси?
 Які витрати відносять до транспортно-заготівельних витрат?
 Як розподіляють транспортно-заготівельні витрати?
 На якому рахунку відображають транспортно-заготівельні витрати?
 Які витрати не включають до первісної вартості запасів?
 За якою вартістю відображають запаси на дату балансу?
 Як здійснюють переоцінку запасів?
 У чому суть методу ідентифікованої собівартості?
 У чому суть методу ФІФО?
 У чому суть методу середньозваженої собівартості?

У чому суть методу нормативних затрат?

У чому суть методу оцінки запасів за цінами продажу?

Тема 3. Оцінка основних засобів у бухгалтерському обліку

Яким П(С)БО регулюється порядок оцінки основних засобів?

Які витрати включаються до первісної вартості основних засобів?

Охарактеризуйте рахунок 15 «Капітальні інвестиції».

На якому рахунку відображають первісну вартість основних засобів?

На якому рахунку відображають залишкову вартість основних засобів?

Первісна вартість виготовлених на підприємстві основних засобів це...

Первісна вартість основних засобів, внесених до статутного капіталу, це...

Первісна вартість безоплатно одержаних основних засобів це...

Які витрати не включають до первісної вартості основних засобів?

В яких випадках проводять переоцінку основних засобів?

На якому рахунку відображають дооцінку основних засобів?

На якому рахунку відображають уцінку основних засобів?

На якому рахунку відображають витрати на технічне обслуговування, поточний і капітальний ремонт, модернізацію основних засобів?

Яку вартість переоцінюють: первісну, залишкову, накопичений знос?

Які є методи нарахування амортизації?

Тема 4. Оцінка поточної дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку

Дайте визначення поняття дебіторська заборгованість

Дайте визначення поняття безнадійна дебіторська заборгованість

Дайте визначення поняття сумнівна дебіторська заборгованість

Дайте визначення поняття довгострокова дебіторська заборгованість

Дайте визначення поняття поточна дебіторська заборгованість

Дайте визначення поняття чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості

Дайте визначення поняття резерв сумнівних боргів

Які види оцінок застосовують до дебіторської заборгованості?

Як визначають балансову вартість дебіторської заборгованості?

Перерахуйте методи розрахунку резерву сумнівних боргів.

Тема 5. Оцінка довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості

Дайте визначення поняття довгострокова дебіторська заборгованість.

Дайте визначення поняття довгострокова кредиторська заборгованість.

Яким П(С)БО регулюється порядок оцінки довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості?

Яку заборгованість можна не дисконтувати?

Наведіть методику розрахунку теперішньої (дисконтованої) суми майбутніх платежів.

Наведіть методику визначення відсоткової ставки для цілей дисконтування.

Яким чином дисконтувати довгострокову заборгованість, що виникла до внесення змін про дисконтування?

Наведіть методику дисконтування, якщо погашення довгострокової позики проводиться частинами?

Чи потрібно всю довгострокову заборгованість, що є на балансі, дисконтувати за однією ставкою, чи можна застосовувати різні ставки?

Тема 6. Оцінка резервів у бухгалтерському обліку

Дайте визначення поняття забезпечення.

Які підприємства зобов'язані створювати забезпечення?

Як розраховують резерв на оплату відпусток?

Як розраховують забезпечення на виконання гарантійних зобов'язань?

Якою кореспонденцією рахунків відображають нарахування забезпечення на виконання гарантійних зобов'язань?

Дайте визначення поняття забезпечення на реструктуризацію.

Тема 7. Оцінка впливу змін валютних курсів

Дайте визначення поняття курсова різниця

Дайте визначення поняття операційна курсова різниця

Дайте визначення поняття неопераційна курсова різниця

Які рахунки використовують для обліку позитивних операційних різниць

Які рахунки використовують для обліку позитивних неопераційних різниць

Які рахунки використовують для обліку негативних операційних різниць

Які рахунки використовують для обліку негативних неопераційних різниць

Наведіть приклади монетарних статей в іноземній валюті

Наведіть приклади немонетарних статей в іноземній валюті

Тема 8. Оцінка фінансової звітності, фінансового стану та результатів діяльності підприємства

Як класифікують фінансову звітність суб'єктів господарювання?

Як оцінити ліквідність балансу?

Як оцінити фінансовий стан підприємства за даними балансу?

Як оцінити рентабельність діяльності підприємства?

Як оцінити платоспроможність підприємства?

Як оцінити фінансову стійкість підприємства за даними фінансової звітності?

Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання студента (ІЗ) є вибіркоким видом поза аудиторної самостійної роботи студента та носить навчально-дослідницький характер. Виконується в процесі вивчення матеріалу програми навчальної дисципліни і завершується разом із складанням підсумкового заліку із даної навчальної дисципліни. Виконання ІЗ є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, які здібні застосовувати на практиці теоретичні знання, вміння та навички з даної навчальної дисципліни.

Підготовка ІЗ передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх при вирішенні конкретних виробничих ситуацій, розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою ІЗ.

ІЗ припускає наявність наступних елементів наукового дослідження:

- практичної значущості, комплексного системного підходу до вирішення завдань;
- теоретичного використання сучасної методології і наукових розробок;
- наявності елементів творчості;
- вміння застосовувати сучасні технології.

У процесі виконання ІЗ, поряд із теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи та вміння творчо мислити.

Індивідуальне завдання виконується студентом самостійно при консультуванні з викладачем під час вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу. ІЗ видається викладачем на початку семестру. Студент має надати ІЗ для перевірки наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Оцінка за виконання ІЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Перелік питань для виконання індивідуальних завдань:

1. Описати основні чинники, що впливають на зміну оцінки об'єктів обліку.

2. Сформувати первісну вартість виготовлених на підприємстві основних засобів.
3. Сформувати первісну вартість основних засобів, внесених до статутного капіталу
4. Сформувати первісну вартість безоплатно одержаних основних засобів
5. Описати порядок проведення переоцінки основних засобів
6. Критерії вибору методу амортизації основного засобу.
7. Порівняння залишкової вартості основних засобів при різних методах амортизації.
8. Критерії вибору методу розрахунку резерву сумнівних боргів.
9. Порядок оцінки довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості
10. Методика розрахунку теперішньої (дисконтованої) суми майбутніх платежів.
11. Критерії визначення відсоткової ставки для цілей дисконтування.
12. Методика розрахунку резерву на оплату відпусток.
13. Методика розрахунку забезпечення на виконання гарантійних зобов'язань.
14. Порядок розрахунку курсових різниць.
15. Методика оцінки балансу.
16. Методика оцінки звіту про фінансові результати.
17. Методика оцінки звіту про рух коштів.

Рекомендована література

Базова

1. Атамас П.Й. Фінансовий облік: навчальний посібник / О.О. Лисиченко, П.Й. Атамас, О.П. Атамас. – К. : Центр навчальної літератури, 2019. – 356 с.
2. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підруч. / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 480 с.
3. Верига Ю.А. Фінансовий облік: навч. посіб. / Ю.А. Верига, Т.В. Гладких, М.М. Орищенко. – К. : Центр навчальної і практичної літератури, 2019. – 438 с.
4. Гудзь Н.В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Н.В. Гудзь, П.В. Денчук, Р.В. Романів. – [2-ге вид., перероб і доп.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2019. – 424 с.
5. Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. – 4-те вид. [доп. і перероб.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2017. – 451 с.
6. Плиса В.Й. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / В.Й. Плиса, З.П. Плиса. – К. : Каравела, 2019. – 560 с.
7. Синиця Т. В., Осьмірко І. В. Бухгалтерський облік: теоретичні основи, організація та оптимізація облікових процесів : навч. посіб. / Т. В. Синиця, І. В. Осьмірко. – Харків : Панов А. М., 2016. – 274 с.
8. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник / Н.М. Ткаченко. – К. : Алерта, 2016, – 928 с

Допоміжна

1. Білоусько В. С. Теорія бухгалтерського обліку / В. С. Білоусько, М. І. Беленкова. – К.: Ліра-К, 2014. – 402 с.
2. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення / Ю. Г. Кім. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 600 с.
3. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Ю.А. Верига. – К. : Центр навчальної і практичної літератури, 2019. – 520 с.
4. Давидюк Т.В. Бухгалтерський облік : навч. посібник / Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко. – Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 392 с.
5. Лень В.С. Звітність підприємства : підручник / В.С. Лень, В.В. Гливіченко. – [2-ге вид.]. – К. : Каравела, 2019. – 676 с.
6. Лисиченко О. О. Фінансовий облік : навч. посіб. / О.О. Лисиченко, П.Й. Атамас, О.П. Атамас. – К. : Центр навчальної і практичної літератури, 2019. – 356 с.

7. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік: підруч. / В. Ф. Максимова. – Одеса: ОНЕУ, 2012 – 670 с.
8. Плаксієнко В.Я. Облік, оподаткування та аудит : навч. посіб. / В.Я. Плаксієнко. – К. : Центр навчальної і практичної літератури, 2019. – 509 с.
9. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку // Затверджені відповідними наказами Міністерства фінансів України.
10. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.
11. Шара Є.Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік: навчальний посібник / Є.Ю. Шара. – К. : Центр навчальної літератури, 2019. – 422 с.
12. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К.: Знання, 2015. – 572 с.

Інформаційні ресурси

1. Пошукові ресурси - www.google.com.ua, www.meta.ua, www.yandex.ua.
2. Офіційний портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>.
3. Сайт електронної бухгалтерської газети «Інтерактивна Бухгалтерія» - <http://www.interbuh.com.ua/ua/>.
4. Офіційний сайт всеукраїнської професійної бухгалтерської газети «Все про бухгалтерський облік» - <http://www.vobu.com.ua/>.
5. Офіційний сайт професійного видання Бухгалтер 911: https://buhgalter911.com/uk/?utm_source=all-sites&utm_medium=top-menu&utm_campaign=from-top-menu.